

Digitaliseret af / Digitised by

DET KONGELIGE BIBLIOTEK
THE ROYAL LIBRARY

København / Copenhagen

Titel: Det Radikale Venstres Kriseforslag

Ophav:

Ressourcetype:

Ressourcetype:

Oprindelsesdato: 1929

Emne:Partiprogram, partiprogrammer, program

Opstilling: DA-småtryk. Politik 8

Relateret:

Relateret:

Copyright: Billedet er muligvis beskyttet af loven om ophavsret

dl 9291

Det radikale Venstres Kriseforslag.

I den i Sommeren 1927 nedsatte Kommission udarbejdede Husmandsorganisationernes Repræsentanter, d'Hr. Niels Frederiksen og Jens Holdgaard, sammen med Departementschef Waage i Landbrugsministeriet nogle Grundregler for en Lovgivning vedrørende Landbrugskrisen, og disse blev i sidste Rigsdagssamling indarbejdet i det Forslag mod Landbrugskrisens Virkninger, som det radikale Venstres Rigsdagsgruppe tidligere havde indbragt, og som var udarbejdet af Zahle og Kreditforeningsdirektør Orla Buhl. Husmandsorganisationerne har altsaa godkendt Grundreglerne.

Ved dette Samarbejde er fremkommet et Forslag, hvis Gennemførelse vil bringe en virkelig Hjælp i mangfoldige Tilfælde mod den ved Kronestigningen forvoldte økonomiske Krise i Landbruget.

To Principper.

Der var i det radikale Venstres Forslag nedlagt to Principper.

Det inddrog for det første under Tvangsakkorden den Del af Panterrettigheder i fast Ejendom, for hvilken der faktisk ikke er Dækning i Ejendommens Omsætningsværdi paa Grund af det stærke Prisfald i Landejendomme. Denne Del af Kreditors Fordring er nemlig faktisk ophørt at være en Pantefordring, eftersom den ikke dækkes af noget Pant, og hvis den ikke kan behandles som en personlig Fordring under en Tvangsakkord, kan Landbrugserhvervets Udøvere — hvis Gæld væsentligst er Prioritetsgæld — ikke faa den Hjælp, som Tvangsakkordloven af 1905 i vidt Omfang har skaffet Byerhvervenes Udøvere, hvis Gæld væsentligst er Varegæld, personlig Gæld.

I de forløbne 23 Aar er Tvangsakkordloven af 1905 ikke blevet anvendt paa Landbrugets Omraade, fordi den ikke drager den af Pantet udækkede Del af Pantefordringerne med ind under Akkord, uagtet der i den Kommission, der den Gang udarbejdede Udkastet til denne Lov, hævdede sig baade stærke og klare Røster for at gøre det. —

Det andet Princip, som det radikale Venstres Forslag i Fjor hævdede, er, at der ikke maa kræves solidarisk Ansvar mellem en Kreds af Laantagere, der faar Krisehjælp

af Staten; thi i nedadgaaende Tider vil Følgen let blive, at den Del af de kriseramte, som gaar til Bunds, vil drage de med dem solidarisk ansvarlige med sig i Ruinen, selv om en Del, maaske og forhaabentlig de allerfleste, hvis de var fri for det solidariske Ansvar, kunde klare sig takket være Statens Haandsrækning, egen Dygtighed, Flid og Sparsommelighed.

Derfor har det radikale Venstre ogsaa hævdet, at de nu af Regeringen gennemførte Love ikke vil kunne faa nogen væsentlig Betydning, idet der her kræves solidarisk Ansvar i Driftslaaneforeningerne og fuld Sikkerhed gennem Kaution for de Akkordlaan, Banker og Sparekasser kan bevilge.

— Disse to ovennævnte af det radikale Venstre hævdede Principper hævdedes ogsaa af d'Hr. Waages, N. Frederiksen og Holdgaards Grundregler for en Kriselov. Derfor har der ikke været Vanskelighed ved at sammenarbejde Husmændenes og det radikale Venstres Forslag. Derefter forelagde Niels Frederiksen paa Partiets Vegne Forslaget i sidste Samling. Hovedreglerne i det skal nu gængives.

Panterettighederne.

Angaaende Panterettighederne handler Forslagets §§ 37-38. Det indenfor hver Retskreds nedsatte Akkordudvalg, bestaaende af Dommeren og tre læge Medlemmer, kan under Appel til en for hele Landet nedsat Fælleskommission bestemme, „at Prioritetsgæld i fast Ejendom, stiftet i Aarene 1919-25 begge inklusive, for hvilken Pantet ikke skønnes at frembyde Sikkerhed, skal anses som simpel personlig Gæld, saa at Panthaveren, for saa vidt angaar denne Del af Pantefordringen, maa nøjes med den Fyldestgørelse, han kan opnaa gennem Akkorden. Denne Bestemmelse kan dog ikke komme til Anvendelse paa Prioritetslaan, der er ydede efter Reglerne for umyndiges Midler eller af Kredit- og Hypotekforeninger.“

„Panthaveren kan afværge den i foranstaaende Paragraf bestemte Retsvirkning ved at erklære, at han alene holder sig til sit Pant og frafalder ethvert personligt Krav paa Skyldneren, dog kun paa følgende Betingelser:

- a. at Pantegælden nedskrives i Forhold til Kronens Guld-værdi paa det Tidspunkt, da Gælden blev stiftet.
- b. at Renten nedsættes til 5 Ct. p. A., samt
- c. at der indrømmes Skyldnerne Uopsigelighed i 10 Aar, saa at Pantegælden i dette Tidsrum kun kan kræves indfriet, saafremt Renterne ikke betales eller Pantet forringes ved Vanrøgt fra Skyldnerens Side.“

Dette er Reglerne om Panterettigheder. Der maa her altid erindres den Begrænsning, at de som nævnt kun ram-

mer Panterettigheder, stiftede i Inflationstiden, og undtager Kredit- og Hypothekforeningslaan og alle Laan, som er givne efter Reglerne for Udlaan af umyndiges Midler.

Moratorium.

Efter d'Hrr. Waages, N. Frederiksens og Holdgaards Grundregler er i §§ 39—og 40 optaget Bestemmelser om Moratorium overfor Indkrævningen af Panterettigheder, stiftede i Inflationstiden, Aarene 1919—25. Naar Betingelserne for Tvangsakkord i og for sig er til Stede, kan Udvalget efter Skyldnerens Begæring ved Kendelse bestemme, at saadan Inflationspantegæld, hvad enten Akkord faktisk søges eller ikke, skal henstaa uopsigelig i 5 Aar, saafremt Renterne betales og Pantet ikke forringes ved Vanrøgt fra Skyldnerens Side. Til Gengæld kan Renten sættes op indtil 5 pCt., hvis den ligger herunder.

Ogsaa her undtages Kreditforenings- og Hypotekforeningslaan og Laan givne efter Reglerne for umyndiges Midler. En almindelig Udsættelse af Prioritetsgæld, stiftet i Inflationstiden, foreslaas altsaa ikke. Der er ikke Grund til at paaføre Kreditor en saa stor Ulempe, som dette i mange Tilfælde vilde være, hvor det ikke er nødvendigt af Hensyn til Skyldnerens økonomiske Eksistens.

Gældsnedskrivning.

Den med Tvangsakkorden følgende Gældsnedskrivning har netop til Formaal at skabe saadanne Forhold for den akkorderende, at han derefter ved Flid, Dygtighed og Sparommelighed kan klare sig igennem Krisen og atter arbejde sig op til gode Kaar, naar Krisen engang er ovre. Hvis dette Maal naas, slipper Kautionisterne uden at tabe en eneste Øre, og i hvert Fald nedsættes deres Risiko med de Procenter af Gælden, som betales under Akkorden.

I det hele er Gældsnedskrivningen Midlet mod den ved Kronestigningen forvoldte Gældskrise. Tvangsakkord, som sætter Gælden ned, er den rigtige Fremgangsmaade. At laane den kriseramte Landbruger flere Penge og forøge hans Gæld, gør hans Fremtidsbyrde tungere endnu. Bliver han tillige betyngt med solidarisk Ansvar ogsaa for andres Gæld, saa vil han let faa mere, end han orker at bære, og Ruinen vil i mange Tilfælde være sikrere, end hvis han slet ikke var blevet „hjulpet“.

Andre Hjelpeforanstaltninger.

I det radikale Venstres Forslag findes paa følgende Punkter Bestemmelser, som i Krisetider vil være til megen Nytte:

Salg af Husdyr paa Auktionsvilkaar drives undertiden paa den Maade, at Sælgeren forbeholder sig Ejendomsretten,

indtil Betalingen er fuldt erlagt. I saa Fald bestemmes, at Udleveringen kan gøres afhængig af, at skete Afdrag tilbagebetales med Fradrag af Værdiforringelse og med Tillæg af Værdiforøgelse paa de paagældende Husdyr.

Der gives Regler, som sikrer Tjenestefolkenes Løn hos insolvente Landbrugere, der faar Tvangsakkord.

Der gives Regler, hvorefter en Ejer af en Landejendom kan likvidere sin Gæld, men faa Ejendommen overdraget til et af sine Børn eller et andet Medlem af Familien, saa at Ejendommen bevares i Slægten. Eller den kan overdrages til en Arbejder, der har været beskæftiget saa længe og paa en saadan Maade paa Ejendommen, at det er naturligt, at han føler sig knyttet til den og ønsker at købe den. Endvidere aabnes Mulighed for Udstykning.

Endelig er der for at undgaa unødvendige Tab en Regel om, at hvis Skyldnerens Ejendom er ude af Drift, og der mangler Midler til nødvendige Foranstaltninger for at holde den i forsvarlig Drift (f. Eks. Tilsaaning), kan Statens Laanekasse bevilge det dertil nødvendige Beløb som et midlertidigt Laan, der gaar forud for al anden Gæld. Dette tjener til at opretholde Ejendommens Værdi og er derfor i saavel Skyldnerens som Panthaverens Interesse.

En klar Lov.

Vi har i disse Tider saa mange Love, der er Ændringer til andre Love, der igen er Ændringer til andre Love osv., saa det er snart ikke til at finde ud af for dertil opøvede Jurister. For Lægmænd er det helt umuligt.

Det er derfor af Værdi, at det af det radikale Venstre her udarbejdede Forslag er et klart og i alle Enkeltheder udført Lovarbejde angaaende Krisehjælp. Der skal ikke slaas efter i mange Lovbøger for at forstaa, hvad der staar i dette Forslag.

Med en Lov af dette Indhold i Haanden vil Lægmændene i Akkordudvalget til enhver Tid være fuldt juridisk underrettet om hele Akkordsagéns Gang. Skifteforvalterne vil ikke i denne Henseende have noget Forspring for dem. Da Lægmændene som oftest vil have større praktisk Erfaring og Indsigt end Juristen, vil de derfor have alle Betingelser for ikke alene at gøre sig gældende ved Siden af ham, men for at faa den overvejende Indflydelse paa Arbejdet med Akkordernes Udførelse, hvilket sikkert vil være heldigt i de allerfleste Tilfælde.

Lovforslaget er affattet saa klart, at dets Bestemmelser alle er forstaaelige og let tilegnelige for ethvert forstandigt Menneske, der vil ofre en Time eller to paa at læse dem omhyggeligt igennem. Hele Ordningen er særdeles billig. Der behøver ikke at gives en eneste Øre ud til Sagførerhjælp.

Statshusmændene.

I § 85 foreslaas, at de Husmænd, som har modtaget Laan af Statskassen, Statslaanefonden eller Jordfonden til Opretelse af Statshuse ifølge de derom efter 1. Januar 1917 udgivne Love, gives efter Laantagerens Begæring Henstand med de Afdrag (ikke Rente), som falder i Tiden 11. Juni Termin 1928 til 11. Juni Termin 1930, begge medregnet. Laanenes Løbetid forlænges derfor med en Periode, svarende til de højst 5 Terminer, hvori Henstand er givet.

Iøvrigt gaar Statshusmændenes Forhold selvfølgelig ind under de almindelige Regler for Akkordbehandling, der som foran beskrevet er foreslaaet af det radikale Venstre.

Pengene.

Det er en vigtig Ting, hvorledes Pengene skaffes til de heromhandlede Foranstaltninger. Ogsaa dette er der tænkt paa i det af det radikale Venstre forelagte Forslag.

Der oprettes en Laanekasse paa indtil 50 Mill. Kr. Midlerne tilvejebringes ved Udstedelse af statsgaranterede Obligationer til en saadan Rentefod, at Kursen kan blive 100.

Pengene udlaanes enten mod en Kaution for en Trediedel af Beløbet eller mod Tilbageholdelse af 10 pCt. til en Risikofond. Denne Kaution kræves mest, fordi det vidner om Tillid hos Slægt og Venner, at den kan opnaas. Laanene maa som Regel ikke overstige 6000 Kr. til hver Laantager og kun under ganske særlige Forhold gaa op over 10,000 Kr. Med saadanne Beløb vilde det i mangfoldige Tilfælde være muligt at tilvejebringe en gunstig Akkord med Nedskrivning af Gælden til, hvad Vedkommende kan overkomme at forrente og afdrage ud af sin Ejendoms Drift.

Naar Staten ofrer i Hundredevis af Millioner paa Landmandsbanken, kunde den vel nok bringe et halvt Hundrede Millioner i Anvendelse for at hjælpe Landbruget over en Erhvervskrise. Det vilde selvfølgelig langt fra blive det hele Beløb, der gik tabt. Mange vilde, naar de gennem en Nedskrivning af Gælden var kommen økonomisk til Kræfterne igen, kunne betale Staten tilbage, hvad den havde laant dem.

Nationaløkonomiske Grunde.

Naar en kriseramte Landbruger ser sin utvivlsomme Ruin i Møde, fristes han til Rovdrift for at klare sig saalænge som muligt. Derved ødelægges store Værdier. Selve det, at alt for mange Ejerskifter finder Sted, forvolder ogsaa store Ødelæggelser af Værdier. Derfor vindes meget for vor hele Nation derved, at dygtige og flittige Landmænd ved Akkord faar deres Gæld nedskrevet, saa Ejerskifte undgaas i vidt Omfang. Det er altsaa meget velbegrundet, at Staten bringer et Offer for, at Tvangsakkorder kan gennemføres.

Tvangsauktionerne.

En sørgelig Udløber af Landbrugskrisen er de mange Tvangsauktioner. Der er ganske vist mange flere Ejendomme, der paa Grund af Krisen skifter Ejer, end der er Tvangsauktioner, thi dem undgaar man helst, fordi de sluger saa urimeligt mange Penge til Retsomkostninger. Alligevel er der altfor mange Tvangsauktioner. For saa vidt muligt at komme helt bort fra dem indbragte det radikale Venstre et særligt Forslag om, at kriseramte Landbrugere, Arbejdere eller Næringsdrivende i Byerne — naar de godtgør, at Krisen er Skyld i, at de ikke kan klare sig, — hos Skifteforvalteren skulde have alle Overdragelsespapirer (Skøder, Pantebreve m. v.) skrevet aldeles gratis, at disse skulde være fri for Stempel og for Tinglysningsgebyrer. Skifteforvalteren skulde desuden være den kriseramte Sælger behjælpelig med Ordningen af Forholdet til Panthavere, Udlægshavere og andre Kreditorer.

Ad denne Vej vilde der mangan Gang kunne reddes et ikke helt ringe Beløb for den Kriseramte, som maa af med sin Ejendom, men herom har Folketingets Ledelse ikke engang villet forhandle i Aar. Den kommer imidlertid nok til at gøre det, naar Rigsdagen igen samles.

Haandværkere, Fiskere og mindre Handlende paa Landet.

I en særlig Paragraf i det radikale Venstres Forslag gøres ovennævnte Regler om Tvangsakkord ogsaa anvendelige for Haandværkere, Fiskere og mindre Handlende paa Landet, hvor man ikke som i Byerne har Organisationer til at tage sig af Akkordforhandlingerne.

Fred og Arbejdsro.

Der er Landbrugere, som i og for sig er solvente, idet deres Værdier i Virkeligheden overstiger deres Gæld, som plages og pines, fordi de mangler kontant Driftskapital. De maa spille deres Tid med at tage til Byen hvert Øjeblik for at forny Veksler og løbe omkring for at samle Kautionister. De ydmyges, og de taber deres Arbejdskraft og Sindsro.

Saadanne i og for sig solvente Folk kan ligesaa godt som de, der har mere Gæld, end de har Midler, opnaa Tvangsakkord, men de er naturligvis i Stand til at give en højere Procent af Akkordsummen.

Naar en saadan af Gæld pint og plaget Landbruger har henvendt sig til Skifteforvalteren om Tvangsakkord — og han er en flittig, økonomisk Mand, der fortjener Statens Støtte, thi kun saadanne skal efter det radikale Venstres Forslag have Hjælp — saa bliver han med det samme let-

tet for sine værste Bekymringer, idet al Adgang til at anstille Retsforfølgning mod ham hører op fra det Øjeblik, han har indgivet sin Begæring om Akkordforhandling, og indtil Akkorden er gennemført eller strandet.

For utallige Landbrugere og andre Erhvervsdrivende vilde det derfor i disse Tider føles som en uhyre Lettelse i Sindet, den Dag der aabnedes Vej til Gældsordninger, som gav Mulighed for at bevare Hjem og Arne og dermed atter Haab og Tro til Fremtiden.

Eksempler paa Anvendelsen af den foreslaaede Akkordordning.

1. Forholdet til Kautiønistjerne.

Der agiteres med den Paastand, at Forbedring af Reglerne om Tvangsakkord, saa at de ogsaa kan anvendes paa Landbrugserhvervets Udøvere, vil medføre store Tab for Kautiønistjerne. Dertil er at sige, at i de 23 Aar, Tvangsakkord har været praktiseret til Fordel for Byerhvervenes Udøvere, har man ikke i den Anledning hørt Klage fra disses Kautiønistjerne, skønt de har været stillet akkurat paa samme Maade, som Landbrugernes Kautiønistjerne vil være stillet, naar ogsaa Landbruget sættes i Stand til at nyde Gavn af Tvangsakkordssystemet.

Følgende Eksempel vil da ogsaa vise, at Tvangsakkorden som Regel vil være til Gavn for Kautiønistjerne:

En Landbruger henvender sig til Akkordudvalget i Retskredsen for at faa sine Gældsforhold ordnet, da han ellers maa gaa konkurs. Hans Gæld er 70,000 Kr., deraf Pantegæld 60,000 Kr. og løs Gæld 10,000 Kr. For 5,000 Kr. af den løse Gæld har to Kautiønistjerne kautioneret, Resten er Varegæld. Akkordudvalget vurderer nu hans Ejendom med paastaaende til f. Eks. en Værdi af 60,000 Kr. Der er altsaa Sikkerhed for Pantegælden.

Akkordsummen er følgende de 10,000 Kr. med Kaution for de 5,000. Ved Akkordforhandlingen vil Kreditorerne muligvis henholde sig til Kautiønistjerne og inddrive deres Tilgodehavende hos dem, der derefter bliver Kreditorer overfor den akkordsøgende. Hvis nu Akkordudvalget opnaar Akkord ved at tilbyde 40 pCt. (4,000 Kr.) af Akkordsummen skaffet til Veje ved Akkordlaan, da vil jo 2,000 Kr. tilfalde Kautiønistjerne og formindske disses Tab med 2,000 Kr. af de 5,000 Kr.; men hvis den akkordsøgende var gaaet fallit, maatte alle 5,000 Kr. være betalt med det samme.

2. Hvor Pantegælden overstiger Ejendommens Værdi.

Mandens Gæld er 60,000 Kr. Deraf Varegæld 15,000 Kr. For de 7,000 Kr. heraf har den akkordsøgende udstedt tinglæst Gældsbevis til sin Kreditor med Pant i Ejendommen.

Akkordudvalget vurderer Ejendommen med paastaende til f. Eks. 45,000 Kr. Pantegælden paa 7,000 Kr., der har Prioritet fra 45 til 52,000 Kr., gaar da over til løs Gæld, idet der ingen Sikkerhed findes for den, og den ved en Tvangsauktion over Ejendommen absolut er tabt. Akkordsummen bliver da 15,000 Kr. Kreditorerne samles til Forhandling med Udvalget, og dette tilbyder f. Eks. 20 pCt. af Akkordsummen = 3,000 Kr., som fremskaffes ved Akkordlaan til kontant Udbetaling, og hvorved der opnaas en Gældsnedskrivning paa 12,000 Kr.

3. Anvendelse paa

Statshusmænd efter den gamle Husmandslov.

Husmandens Statslaan er 18,000 Kr. og hans løse Gæld 2,000 Kr. Akkordudvalget vurderer Ejendommen til f. Eks. 14,000 Kr. Af Statslaanet er altsaa 4,000 Kr. tabt og gaar over til Akkordsummen, der udgør 6,000 Kr. Akkord opnaas ved f. Eks. 20 pCt. af Akkordsummen eller ved et Statslaan paa 1,200 Kr., som Statshusmanden kan faa, naar han kan skaffe Kautio for $\frac{1}{3}$ deraf eller 400 Kr. Derved er hans Økonomi bragt paa Fode, naar han ellers er en dygtig og flittig Mand.

4. Anvendelse paa

Statshusmænd efter Loven af 4. Oktober 1919.

En saadan Husmands Ejendom har f. Eks. en Jordværdi af 7,000 Kr., og Forrentningsbeløbet af Byggelaanet er f. Eks. 8,000 Kr., ialt 15,000 Kr., som forrentes med $4\frac{1}{2}$ pCt. Derudover har han f. Eks. en løs Gæld paa 3,000 Kr.

Hvis nu Ejendommen ved en Akkord vurderes til 16,000 Kr., er den overskydende Gæld 2,000 Kr. Udvalget opnaar maa-ske Akkord ved at tilbyde f. Eks. 50 pCt. af de 3,000 Kr. løs Gæld kontant, altsaa 1,500 Kr., hvorefter Manden faar Saldo-kvittering for al sin Gæld og skylder kun Statslaanet. Han maa skaffe Kautio for knap 700 Kr.

Det maa ved disse Eksempler erindres, at der jo meget ofte er Tale om Tilgodehavender, som uden Akkordbehandling vil være fuldstændig tabt, idet Skyldneren gaar fallit, hvorved der under Boets Behandling gaar store Værdier tabt. En Akkordordning af den her foreslaaede Art vil derfor i mangfoldige Tilfælde ikke blot være til Gavn for den Skyldner, der faar en Mulighed for at blive i sit Hjem, men ogsaa for Kreditor, der ved Skyldnerens Fallit vilde have tabt endnu mere.

Det er klart, at Akkordprocenternes Størrelse maa veksle fra Tilfælde til Tilfælde eftersom en større eller mindre Del af Akkordsummerne maa anses for tabte.

For oplysninger om ophavsret og brugerrettigheder, se venligst www.kb.dk

For information on copyright and user rights, please consult www.kb.dk